

Megúszhatjuk az IMF hitele nélkül

Csaba László akadémikus szerint az euró 2015–16-os bevezetése nagyot lendítene hazánkon

Csaba László közgazdászprofesszor úgy tartja, „megúszhatjuk” EU–IMF-hitelmegállapodás nélkül, miután a „megoldandó feladatok és az unióval vitatott kormányzási, jogi és gazdasági kérdések jelentős része a gazdasági rendszer minőségével, nem egy esetleges hitel visszafizetési feltételeivel van összefüggésben”. Az akadémikus a Magyar Hírlapnak adott interjújában kifejtette: egy hiteles, 2015–16-os euróbevezetési időpont kitűzése megtakaríthatóvá tenné magát a nemzetközi kölcsönfelvételt is.

Csaba László: Mentőövre annak van szüksége, aki nem tud úszni (Fotó: Hegedüs Róbert)

– Mit kell felmutatnia a kormánynak az új konvergenciaprogramban?

– Mindenekelőtt olyan makro-pályát, amelyben a külföld számára is hihető intézkedések támasztják alá azt a hosszabb idő óta érdemben nem vagy csak alig teljesülő ígéretünket, hogy az uniós módszertan szerint számított államháztartási hiányunk és az uniós módszertan szerint számított deficit/GDP-arányunk tartósan csökken egészen 2015-ig, egyszeri intézkedések nélkül. Hitelesen kellene képviselni azt is, hogy a jegybank által 2001-ben kitűzött, de egyetlen évben sem elért három százalékos alatti infláció – az uniós módszertan szerinti „headline goal”, és nem más kalkulált mutató – 2013-14-ben is teljesül. Ennek hatására az árfolyam erősödne, a kamatszint csökkenne, és az említett célok jó eséllyel, szinte automatikusan teljesülnének, ahogy Szlovéniában, Észtországban és Szlovákiában is történt.

Megjegyzem, a jelenleg az IMF-tárgyalások tengelyében álló strukturális kérdéseket az említett országok egyikében sem oldották meg fenntartható módon.

– **Korábban úgy nyilatkozott, hogy 50-50 százalékos esélye van az IMF-megállapodásnak. Most hogy látja, megúszhatjuk-e hitelkeret nélkül?**

– Igen, határozottan. A megoldandó feladatok és az EU-val vitatott kormányzási, jogi és gazdasági kérdések jelentős része a gazdasági rendszer minőségével, nem egy esetleges hitel visszafizetési feltételeivel van összefüggésben. Mi több, az utóbbi keretben nem is tárgyalhatók értelmesen. Konkrétan: jelenleg is kinn vagyunk a piacon, és a gazdasági növekedést nem egy külső instancia követelményei miatt kell a 2,5–3 százalékos tartományba emelnünk, hanem a magyar társadalom elvárásai miatt. Azaz két külön malomban örülünk. Egyfelől: kétségtelen, ha tíz éven át félszázalékos marad a növekedés, akkor ki fogunk szorulni a piacról. Másfelől: mentőövre annak van szüksége, aki nem tud úszni. Ha nagyon ragaszkodunk hozzá, talán épp ez utóbbit üzenjük a befektetőinknek, amit én nem tennék. Merthogy jelenleg nem szorultunk ki a piacról, és nincs eldöntve, hogy a növekedés eleve „elrendelten” leállt.

– **Ha mégis sikerül létrehozni a szerződést, lesznek-e azonnali pozitív hatásai?**

– Igen, ha választhatnék, én is szorgalmaznám, és a megállapodásnak lenne bizalomerősítő hatása. Konkrétan is kisebb felárakkal juthatnánk pénzhez, és partnereink inkább hitelt adnának ama kormányzati megnyilvánulásoknak – amelyek közül többnek magam is fültanúja voltam –, amelyek szerint a nem hagyományos megoldások és a rögtönzések kora a konszolidáció és a kiszámíthatóság időszakának adja át a helyét, már az idéntől.

– **De ha nem jönne létre az egyezség, meddig bírjuk magunkat a piacról finanszírozni, és „elszállhat-e” a forint?**

– Azt hinném, hogy aki a magyar adatokat a görög, portugál, ír, francia, olasz és a feltörekvő piaci adatokhoz méri, az nem láthat okot arra, hogy miért inkább negatív hozamú amerikai vagy német államkötvénybe fektesse mondjuk nyugdíj-megtakarításait, mint magyar vállalati és állampapírokba. Ha ez a megítélés helyes, és a pánik elmúlik – az Európai Bizottságot idézve: a görög válságot lokalizálják –, akkor a forintnak erősödnie kell, amitől az adósság/GDP mutató automatikusan javul. Ez benne van a helyzetben, ha nem is az egyetlen lehetséges kimenet. Ha bármi okból a piacokat – nem a politikai ellenfeleket – is magunk ellen fordítanánk, az más eset volna, bár a hozamok ellenében nem szoktak befektetni. A magas hozam, alacsony növekedés kettőse tipikusan középtávú kérdés, nem azonnali finanszírozási kihívás.

– **Miközben a kormány eltökéltnek tűnik a költségvetési hiány lefaragásában és az államadósság csökkentésében, olyan célok, mint például az euró bevezetése, kikerültek a fókuszról. Nem kellene ezt a vonalat jobban erőltetni?**

– Egyetérték a kérdéssel: egy hiteles – mondjuk 2015–16-os – euró-bevezetési időpont kitűzése bizony megtakaríthatóvá tenné magát az EU–IMF-megállapodást is. Hiszen mindenki tudja, mi a teendő, milyen határidővel. A konvergencijátszma nyomban beindulna,

és a következő három–négy év alatt csupa kedvező, önerősítő folyamatot váltana ki. Beleértve a tényleges növekedési ütemet, amit a potenciális növekedés számított üteme csak igen közvetve befolyásol. A gyorsuló növekedés – erősödő beruházás – javuló foglalkoztatás szinte automatikusan javítja a közpénzügyi mutatókat is. Minden euró-bevezetésnél ez volt a helyzet, főleg a kevésbé fejlett államokban.

– Az elmúlt hónapokban viszonylag nyugodtak voltak a nemzetközi piacok, ilyen pozitív befektetői hangulattal számolhatunk a közeljövőben is?

– Christine Lagarde asszony, az IMF vezérigazgatója hívta fel a figyelmet arra, hogy a jelenlegi nyugalom törékeny. Ez abból fakad, hogy a legnagyobb gazdaságokban az állami és a magánadósságok kérdését nem vették elég komolyan. Például Portugáliában az állam adóssága nem éri el a nyolcvan százalékot, de az ország küladóssága kétszáznegyven (!) százalék a teljes nemzeti termékhez mérve. Nálunk ez a mutató százhusz százalék. Ez sok, de nem elviselhetetlen, nem kiugró, nem kezelhetetlen. Tehát: nem az következik a szélcsendből, hogy most már sose lesz vihar, hanem az, hogy most jött el az ideje azon átfogó átalakításoknak, amelyek révén Magyarország növekedése hosszabb távon megalapozható. Utóbbinak része a pénzügyi keretfeltétel, mert fordítva még sosem sikerült az elmúlt harminc évben. S ha van saját, hiteles, a külpiacon által is értékelt programja hazánkunknak, akkor bizony nem függünk majd a külvilág naponta változó hangulatától annyira, mint jelenleg.